

‘Gwerthusiad beirniadol a nodi’r camau dysgu ac addysgu nesaf gan ganolbwyntio ar astudiaeth achos dysgwr unigol neu grŵp o ddysgwyr, ar sail achos beirniadol a arsylwyd’

Cyflwyniad

canolbwyntia’r astudiaeth hon ar adnabod y camau dysgu ac addysgu nesaf yn seiliedig ar achos critigol a arsylwyd yn yr ystafell ddosbarth. Diffinia Tripp achosion beirniadol fel ‘mostly straightforward accounts of very commonplace events that occur in routine professional practice...These incidents appear to be typical at first sight but are rendered critical through analysis (1993: t.35). Mae achosion critigol yn offeryn allweddol i athrawon er mwyn iddynt adfyfrio ar eu hymarfer. Dywedir bod adfyfrio yn allweddol i athrawon er mwyn eu hannog i feddwl yn feirniadol am eu dewisiadau a’r rhesymau y tu hwnt i unrhyw ragdybiaethau y maent yn gwneud yn ogystal â’u helpu i wneud cysylltiadau pwysig rhwng eu hymarfer a’r theorïau y tu ôl iddynt. (Jackson, 2019) Bydd yr astudiaeth hon yn tynnu sylw at ddefnydd o achosion critigol o ran ymarfer adfyfyriol er mwyn gwella safonau addysgu. Yn y pendraw canolbwyntia’r astudiaeth hon ar achos beirniadol a nodwyd yn ystod cyfnod o arsylwi ystafell ddosbarth lle yr oedd disgybl yn camymddwyn yn ystod tasg grŵp. Bwriad yr astudiaeth felly yw dadansoddi’r rhesymau posibl dros yr ymddygiad gan ganolbwyntio ar 2 faes penodol sef; y disgybl mwy abl a thalentog (MATH), ac iechyd a lles, ac i archwilio’r camau nesaf posibl er mwyn mynd i’r afael â’r mater a sicrhau bod addysgu a dysgu yn y dyfodol yn llwyddiannus.

Arsylwi

Trwy gydol yr astudiaeth achos hon, bydd y wybodaeth yn cael ei chyflwyno yn unol â chanllawiau BERA sef Cymdeithas Ymchwilio Addysg Prydain. Yn ôl BERA, ‘The confidential and anonymous treatment of participants’ data is considered the norm for the conduct of research. Researchers should recognise the entitlement of both institutions and individual participants to privacy, and should accord them their rights to confidentiality and anonymity.’ (2018: t.21). Felly, er mwyn ymdrin â’r astudiaeth achos mewn ffordd foesegol gan gadw anhysbysrwydd a chyfrinachedd, cyfeirir at y disgybl dan sylw fel ‘Disgybl X’ ac mae’r ysgol yn aros yn ddiennw. Mae’r ysgol neilltuoel hon yn cael ei lleoli yn Ne Cymru mewn tref fawr yn Sir Gaerfyrddin ac yn ysgol gymysg cyfrwng Saesneg sy’n darparu addysg i ddisgyblion 11 i 18 oed. Mae tua 1,000 disgybl ar y gofrestr ac 89% yn dod o gefndir gwyn-

prydeineg. Mae 27.5% o'r disgyblion yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim sy'n uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol sef 16.4%. Mae canran y disgyblion ag anghenion addysgol arbennig tua 52% sy'n uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol eto o 22.9%. (Llywodraeth Cymru: 2019) Y dosbarth a arsylwyd yn yr achos hwn oedd dosbarth blwyddyn 7 lle yr oedd 17 disgybl (11-12 oed) ag ystod eang o allu, Yr oedd y wers Cymraeg ail iaith a gynhaliwyd yn ystod pedwaredd wers y dydd ac yr oedd cymysg cyfartal o fachgen a merched. Yn ystod y cyfnod o arsylwi, arsylwyd cyfanswm o 10 gwrs wahanol, yr oedd pob gwrs 50 munud o hyd.

Methodoleg

Mae'r astudiaeth achos hon yn seiliedig ar arsylwad o achos beirniadol a digwyddodd yn ystod y cyfnod o arsylwi. Amlinella'r bennod hwn y dull a ddefnyddiwyd er mwyn casglu'r data yn ogystal ag ystyried eu manteision ac anfanteision. Cam cyntaf yr astudiaeth oedd adnabod achos beirniadol. Diffinia Tripp achos beirniadol fel 'an interpretation of the significance of an event'. (1993: t.8) Yn yr achos hwn, mae'n bwysig i ystyried y gair 'event'. Wrth ddadansoddi un digwyddiad arunig, penodol, mae'n amhosib deall y cyd-destun y tu ôl i'r digwyddiad er mwyn ei dadansoddi ymhellach. Mae hefyd yn golygu rhaid gwneud rhai rhagdybiaethau er mwyn bod yn feirniadol. Gellir awgrymu bod hyn yn fantais o'r dull oherwydd bod yr arsylwyr yn rhydd i ystyried nifer o wahanol ffactorau a mabwysiadu dull cyfannol fel yr awgrymwyd gan Kumar (2014: t.155).

Gellir cyfeirio at achosion beirniadol fel astudiaethau achos. Diffinia Gilbert astudiaeth achos fel rhywbeth 'in which particular instance or a few carefully selected cases are studied intensively' (2008 fel y dyfynnwyd yn Kumar, 2014 t.136). Wrth ddefnyddio astudiaeth achos, mae'n bosib i'r ymchwiliwr gasglu data a gwybodaeth fwy penodol am unigolyn neu ddigwyddiad penodol nag y byddai'n bosibl ei chasglu wrth edrych ar sampl mawr. Cefnogi'r syniad hwn gan Kumar sy'n datgan 'it is a very useful design when exploring an area where little is known or you want to have a holistic understanding of the situation, phenomenon or episode.' (2014: t.155).

Fel y trafodwyd uchod, casglwyd y data trwy'r dull arsylwi sy'n ddull poblogaidd ac effeithiol mewn ymchwil addysg oherwydd fel arfer, mae'r disgyblion a'r athro yn cymryd rhan yn ormodol yng nghynnwys y wers na'r theorïau y tu ôl iddynt. Datgana Kumar bod 'when subjects are so involved in the interaction that they are unable to provide objective information about it, observation is the best approach to collecting the required information'.

(2014: t.173) Fodd bynnag, mae Wragg yn mynd yn erbyn y syniad bod arsylwi yn dechneg ddibynadwy ei lyfr 'an introduction to classroom observation' gan ddweud bod yr arsylwr yn dueddol o weld yr hyn y maent eisiau gweld. Datganwyd bod 'events are inevitably filtered through the interpretative lens of the observer' (1999: t.43) sy'n cwestiynu dibynadwyedd yr arsylwr a'r canlyniadau.

Arsylwyd y wers benodol gyda'r arsylwr yn eistedd ar gefn yr ystafell a chymryd nodiadau mewn llyfr nodiadau. Yn yr achos hwn, defnyddir y dull di-gyfranogwr. Diffinia Kumar y dull hwn fel 'when you as a researcher do not get involved in the activities of the group but remain as a passive observer' (2014: t.174) Dewiswyd y dull di-gyfranogwr oherwydd anfantais wrth ymyrryd yn y wers yw'r anallu i arsylwi'r darlun cyfan ac wrth sefyll nôl mae'r arsylwr yn debygol o weld pethau pryd a sut yn union maent yn digwydd. Gellir dadlau bod yr effaith Hawthorne hefyd yn effeithio ar ddibynadwyedd y dull hwn. Diffinia Kumar y term hwn gan ddweud 'when a change in behaviour is attributed to their being observed' (2014: t.175) sy'n golygu y gall presenoldeb yr arsylwr effeithio ar y disgyblion a'r athro sy'n cael eu harsylwi. Gall hyn achosi newid mewn ymddygiad neu ddigwyddiadau sy'n digwydd yn ystod y wers, sy'n awgrymu na fydd y canlyniadau yn hollol ddibynadwy wrth ystyried beth sy'n digwydd yn yr ystafell dosbarth o ddydd i ddydd.

Dewiswyd y dull naratif er mwyn cofnodi nodiadau, oherwydd yr oedd y dull mwyaf agored o ran yr hyn gellir ei gofnodi. Diffinia Kumar cofnodion naratif fel 'when the researcher records a description of the interaction in his/her own words' (2014: t.175) Gellir awgrymu bod mantais o hyn yw nad oes unrhyw gyfyngiadau o ran yr hyn gellir ei gofnodi a bod gall yr arsylwr ychwanegu i'r nodiadau pan adfyfrio ar y broses. Fodd bynnag, pan ysgrifennu yn y foment, mae posibilrwydd bod yr arsylwr yn mynd i golli rhywbeth pwysig. Datganir bod 'in the process of recording, part of the interaction may be missed...there is always the possibility of incomplete recording' (t.175) Er mwyn ceisio osgoi hynny, penderfynwyd y byddai nodiadau cryno yn cael eu cymryd yn y wers a byddai'r manylion yn cael eu hychwanegu wrth adfyfrio ar ôl y wers. Ar ôl arsylwi, dadansoddwyd y nodiadau gan ddefnyddio cwestiynau sydd wedi cael eu haddasu o ganllaw Fletcher Wood (2016)

Pedwar Diben

Bydd yr adran hon yn canolbwyntio ar yr achos beirniadol a arsylwyd gan gyfeirio at sut mae'r achos yn cysylltu â gofynion y cwricwlwm newydd a ddrafftwyd gan Graham Donaldson a gymeradwyed gan Lywodraeth Cymru. Yn ôl Yr Athro Donaldson, dylai'r

cwricwlwm newydd yng Nghymru canolbwyntio ar 4 diben sy'n sicrhau bod y safon o ddysgu ac addysgu yn uchel yn ogystal â sicrhau bod y dysgwyr yn gadael y system addysg gyda'r sgiliau i lwyddo yn y byd go iawn. Canolbwyntia'r pedwar diben ar ddatblygiad y plentyn gan ofyn i'r athrawon greu;

1. 'Dysgwyr uchelgeisiol, galluog'
2. 'Cyfranwyr mentrus, creadigol'
3. 'Dinasyddion egwyddorol, gwybodus'
4. 'Unigolion iach, hyderus' (Donaldson, 2015, t.29)

Ffocws yr achos beirniadol dan sylw yw Disgybl X yn camymddwyn yn ystod tasg grŵp mewn gwrs Cymraeg. Yn y dasg, yr oedd rhaid i'r disgyblion basio blwch mewn cylch o fewn y grŵp, yn y blwch yr oedd nifer o gardiau gyda gwahanol ferfau. Amcan y dasg oedd i'r disgyblion basio'r blwch o gwmpas tan y miwsig yn stopio ac i bwy bynnag a oedd gan y blwch i adrodd y gair ar un o'r cerdyn, adrodd y ffurf gorchymyn o'r ferf ac i ynganu'r ffurf yn gywir. Trwy gydol y dasg nid oedd Disgybl X yn canolbwyntio ac yn cymryd rhan yn y dasg yn y ffordd a ofynnodd yr athrawes. Roedd hi'n taflu'r blwch yn lle pasio ac arweiniodd hyn at nifer ohonynt orffen ar y llawr. Roedd Disgybl X hefyd yn gweiddi ymatebion pan yr oedd tro ei chyfoedion a gwelwyd hi yn rholio ei llygaid ar sawl achlysur.

Wrth ystyried ymddygiad Disgybl X yn ystod y dasg, gellir awgrymu nad yw hi'n cyrraedd at y 4 diben yn llwyr a bod angen ystyried beth sy'n achosi'r ymddygiad penodol er mwyn sicrhau ei bod yn cyrraedd at y 4 diben yn y dyfodol. Er enghraifft, yr oedd yn amlwg nad oedd hi'n uchelgeisiol oherwydd gan osgoi cymryd rhan yn y dasg, nid oedd hi'n cael y cyfle i ddatblygu, neu i lwyddo. Heb gael y cyfle i lwyddo, gellir awgrymu nad yw disgybl X yn mynd i gyrraedd diben 4 hefyd sef bod yn unigolyn iach a hyderus. Er nad yw'n hysbys a yw Disgybl X yn alluog, os yw'r ymddygiad drwg yn parhau, bydd ei haddysg yn parhau i gael ei effeithio ac fel canlyniad, disgwylir diffyg gallu. Wrth osgoi cymryd rhan gellir awgrymu nad yw disgybl X yn cyrraedd at ddiben 2 hefyd, sef 'cyfranwyr mentrus, creadigol' oherwydd nad oedd hi'n fodlon i chwarae rhan yn y dasg ac nad oedd unrhyw dystiolaeth o feddwl yn greadigol neu ddangos menter i weithio gyda gweddill y grŵp. Yn ystod y dasg, yr oedd ymddygiad disgybl X yn amharu ar y dasg i'r disgyblion eraill, gan effeithio dysgu ei chyfoedion, gwelir dystiolaeth o ddysgybl anfoesegol. Awgryma hyn nad yw disgybl X yn cyrraedd rhif 3 o'r pedwar diben a bod diffyg mawr o dystiolaeth sy'n dangos yr oedd hi'n cyrraedd at unrhyw un o 4 diben y cwricwlwm newydd.

Fodd bynnag, rhaid ystyried nad yw'r dasg hon yn gynrychiadol o berfformiad Disgybl X ym mhob gwers neu ym mhob tasg, felly gellir dadlau nad yw'n bosib beirniadu i ba raddau y mae Disgybl X yn cyflawni'r 4 diben hyn wrth ganolbwyntio ar un achos beirniadol yn unig. Wrth fynd ymhellach, mae rhaid ystyried bod Disgybl X yn ddisgybl blwyddyn 7, sy'n golygu bod dal amser o hyd iddi ddatblygu a chyrraedd y 4 diben cyn diwedd ei gyrfa ysgol.

Adolygiad o Lenyddiaeth

Yn ôl Wallace a Donnelly awgrymwyd bod tua 20% y boblogaeth ysgol gallu bod yn fwy abl (2004: t.42) a bod disgyblion sy'n dod o fewn y categori hwn, sydd ddim yn derbyn y gefnogaeth briodol, ni fydd yn cyflawni eu potensial llawn ac yn debygol o rwystro dysgu eu cyfoedion. Wrth ystyried hyn, gellir awgrymu bod rheswm posibl dros ymddygiad Disgybl X yw oherwydd ei bod hi'n ddisgybl MATH ac nad oedd hi'n derbyn y gefnogaeth y mae hi angen. Diffinia Wallace a Donnelly disgyblion MATH gan gyfeirio atynt fel 'pupils who require opportunities for enrichment and extension that go beyond those provided for the general cohort of pupils' (2004: t.42) Awgryma hyn bod oherwydd gallu disgyblion MATH maent angen mwy o her yn y dosbarth er mwyn cadw diddordeb y disgyblion yn ogystal â darparu cyfleoedd iddynt i gyrraedd eu potensial llawn. Yn ystod y dasg lle arsylwyd yr achos beirniadol, yr oedd yn amlwg nad oedd Disgybl X yn canolbwyntio, yr oedd hi'n aflonyddgar ac yr oedd yn glir nad oedd hi'n mwynhau'r dasg. Gellid gweld hyn yn y ffordd yr oedd hi'n ymddwyn yn cynnwys rholio ei llygaid yn ogystal â gweiddi ymatebion pan nad oedd ei thro. Cysyllta'r disgrifiad hwn â disgrifiad Wallace a Donnelly o ddisgyblion MATH sy'n abl ond anfodlon. Dywedir bod 'Some able pupils...become disillusioned with their schooling and develop long-term behavior patterns that are negative and often disruptive'. (2004: t.46). Wrth fynd ymhellach, awgrymir bod disgyblion MATH nad ydynt yn cael eu herio fel arfer yn ymddangos 'bored and lethargic' yn ogystal â dangos diffyg cymhelliant'(2004: t.46) sy'n debyg iawn i'r nodweddion a dangoswyd gan ddisgybl X. Golyga hyn bod angen datblygu strategaethau yn yr ystafell ddosbarth er mwyn herio'r disgyblion MATH ac i hwyluso eu dysgu unigol yn ogystal â sicrhau nad ydynt yn dioddef yn y dosbarth o herwydd eu gallu. Cefnoga OFSTED y syniad hwn wrth ddatgan bod 'national data shows that too many of the most able students are still being let down and are failing to reach their full potential' (2003: t.7) Ymhlith y llenyddiaeth hon mae'r syniad o herio disgyblion mwy abl yn bennaf.

Fodd bynnag, mae Allison a Tharby yn mynd yn erbyn y syniad o herio'r disgyblion MATH gan ddweud bod yn bwysig i herio pob disgybl ac yn canolbwyntio ar sgaffaldio tasgau er mwyn sicrhau bod pob disgybl yn derbyn cefnogaeth sy'n addas i'w gallu wrth barhau i gael eu herio i gyflawni eu potensial. Dywedir 'we should set the bar of expectation high for all

students, irrespective of their starting points...so that they all strive to reach, or in some cases surpass, this common goal.' (2015: t.21). Wrth ystyried yr achos dan sylw, gellir awgrymu bod efallai heriwyd rhai o'r disgyblion yn y dosbarth gan y gweithgaredd hwn, ond yn achos Disgybl X, nad oedd digon o her wrth sgaffaldio'r dasg i gyrraedd ei anghenion unigol sy'n golygu yr oedd hi'n diflasu, aflonydd ac anfodlon i gyfranogi.

Awgrymwyd hefyd gan Allison a Tharby bod er mwyn i'r disgyblion ddysgu yn llwyddiannus, rhaid iddynt gael rhyw fath o her yn ystod y broses dysgu. Awgrymir y gall dysgu digwydd mewn 3 cylchfa wahanol sef; y 'comfort zone' lle mae lefel her a straen yn isel, y 'struggle zone' lle mae lefel straen yn isel ond rhaid i'r disgyblion feddwl a'r 'panic zone' lle mae lefel straen a her yn uchel ac mae gormod o wybodaeth i'r ymennydd prosesu. Dywedir bod y disgyblion yn dueddol o ddysgu mewn ffordd fwyaf effeithiol pan maent yn cyrraedd y gylchfa ganol sef y 'struggle zone'. Yn ôl Allison a Tharby 'the skill of the effective teacher, therefore, is to push students just far enough so that they are in a productive struggle, but not so far that they are in a sea of panic' (2015: t.20) Felly, gellir awgrymu bod yn ystod y dasg grwp, yr oedd Disgybl X yn y 'comfort zone' lle nad oedd digon o her er mwyn cadw diddordeb neu i ganiatáu dysgu effeithiol.

Yn ôl UNICEF, erthygl 28 a 29, mae gan bob plentyn yr hawl i addysg ac i addysg sy'n anelu at helpu'r plentyn i gyrraedd ei botensial llawn. (2016: t.2) Wrth ystyried hynny, gellir awgrymu os nad yw Disgybl X yn cael ei herio yn y dosbarth er mwyn cyrraedd ei photensial llawn fel disgybl MATH, fel yr ystyrir yn yr achos hwn, nid yw'n cyrchu un o'i hawliau sy'n hanfodol i iechyd a lles da'r disgybl. Fodd bynnag, i ystyried rheswm arall dros ymddygiad Disgybl X yn ystod y dasg, gellir dadlau yn yr un modd, bod am ryw reswm iechyd a lles Disgybl X yn wael a bod hyn yn cael effaith ar ei haddysg.

Dywedir bod 'children's overall level of wellbeing impacts on the behaviour and engagement in school and their ability to acquire academic competence' (Public Health England, 2014: t.5) sy'n golygu y gall unrhyw broblemau sy'n effeithio ar iechyd a lles y disgybl fod yn niweidiol i'w cynnydd academaidd. Yr oedd yn amlwg, wrth edrych at ymddygiad Disgybl X, nad oedd hi'n fodlon i chwarae rhan ac yr oedd hi'n benderfynol i achosi problemau gan gamymddwyn. Allai hyn awgrymu felly, yr oedd hi'n dioddef o ran ei hiechyd a lles a bod hyn yn effeithio ar ei pherfformiad yn yr ystafell ddosbarth.

Pwysleisia seicolegydd Abraham Maslow bwysigrwydd anghenion sylfaenol ar gyfer datblygiad y plentyn mewn bywyd ac addysg. Amlinellir y syniad hwn yn ei theori 'The

hierarchy of needs' (1943) sy'n awgrymu bod rhaid bodloni'r anghenion sylfaenol mewn plant er mwyn iddynt gyrraedd sefyllfa lle gall dysgu digwydd yn llwyddiannus. Dywedir 'this popular theory proposes that individual's basic needs must be satisfied before their higher needs become motivating...this would suggest that before students can excel at their full potential we must ensure that their basic needs are met' (McLeod, 2018). Felly, wrth ystyried theori Maslow mae'n bosib awgrymu bod diffyg mewn un neu fwy o'r anghenion sylfaenol yn gyfrifol am ymddygiad a diffyg dysgu effeithiol yn achos Disgybl X. Dywedir bod dwy fath o anghenion sylfaenol sydd eu hangen er mwyn i'r disgybl fodloni anghenion uwch ac yn symud tuag at y sefyllfa o hunan-wireddu, lle y gall dysgu digwydd yn effeithiol. Yn gyntaf, awgrymir bod rhaid bodloni anghenion ffisiolegol yn cynnwys; bwyd, dwr, cynhesrwydd a chwsg (Maslow, 1943) Felly, gellir awgrymu bod os yw Disgybl X yn dod i'r ysgol yn llwglyd neu'n flinedig, nad yw hi mewn sefyllfa lle bod yn bosib iddi ddysgu.

Yn ogystal ag anghenion ffisiolegol, cynhwysa'r anghenion sylfaenol yn theori Maslow ddiogelwch, sef teimlo'n saf a diogel yn yr awyrgylch dysgu. Cefnoga'r syniad bod dysgu yn fwy effeithiol mewn awyrgylch saff a phositif gan Dorman, Aldridge a Fraser sy'n datgan bod 'students learn better when they view the learning environment as positive and supportive'. (2006 fel y dyfynnwyd yn Young, 2014) Mae nifer o ffactorau sy'n gallu effeithio ar y teimlad o ddiogelwch yn y dosbarth yn cynnwys pethau cymdeithasol er enghraifft bwlio neu bethau emosiynol fel ofn o fethiant a diffyg hyder. Gall hyn digwydd os yw'r athro yn debygol o ymateb yn negyddol wrth i'r disgyblion wneud camgymeriadau yn eu gwaith. Yn ôl theori Erikson, y ffordd y mae oedolyn yn ymateb i ddisgybl, yn gallu cael effaith tymor hir ar y disgybl a sut y mae disgybl yn teimlo amdano'i hun. (Taylor, 2012: t.18) Felly, gellir dadlau os cafodd Disgybl X ymateb neu adborth negyddol mewn gwers flaenorol, efallai yr oedd hi'n anfodlon i gymryd rhan yn y wers hon oherwydd yr ofn o gael yr un ymateb eto. Wrth ystyried theori Maslow, byddai hyn yn cefnogi'r farn na all dysgu effeithiol ddigwydd heb ddiogelwch, sy'n un o'r anghenion sylfaenol a amlinellir. Hefyd, gellir awgrymu bod hyn yn effeithio ar hunanhyder a hunan parch y disgybl sy'n angen uwch hefyd a thrafodwyd yn theori Maslow.

Rhaid hefyd ystyried os nad yw iechyd a lles y disgybl yn cael ei blaenoriaethu adref, maent yn annhebygol o ddysgu yn effeithiol yn yr ysgol. Datgana Yeo bod disgyblion, sy'n dod o gartrefi lle nad yw'r awyrgylch yn sefydlog, yn dueddol o ddioddef o ran sgiliau gwybyddol ac y gall hyn cael effaith mawr ar eu gallu i ddysgu'n effeithiol. Dywedir 'this means that a stable home environment...is vital for children to thrive in school and in life'. (2015) Cefnoga Nilsen y syniad hwn wrth ddatgan 'When a child is in emotional turmoil, it may affect their

outward behaviour' (2016: t. 44) Cysyllta'r syniad hwn â theori Maslow oherwydd gellir awgrymu y gall problemau yn y cartref er enghraifft; gwrthdaro rhwng rhieni, camdriniaeth ac esgeuluso achosi diffyg mewn nifer o anghenion sylfaenol y disgybl a amlinellwyd yn yr hierarchaeth anghenion, er enghraifft; diogelwch, anghenion ffisiolegol ac emosiynol ac y gall hyn, yn eu tro effeithio ar ddysgu'r disgybl. Mae'n bwysig felly, i ystyried ffactorau yn yr ystafell dosbarth a ffactorau allanol cyn dod i gasgliad am beth sy'n achosi ymddygiad Disgybl X, wrth ystyried y syniad bod iechyd a lles yn gyfrifol.

Adfyfyrio

Wrth adfyfyrio ar yr achos beirniadol a arsylwyd, defnyddiwyd Model Beirniadu Wedi Adfyfyrio (BWA) sy'n dod o fodel adfyfyrio Graham Gibbs. Mae'r fodel yn annog y cyfranogwr i feddwl am brofiad penodol ac adfyfyrio mewn ffordd systematig er mwyn ystyried manylion a hefyd i feddwl yn feirniadol gan ystyried gwahanol safbwyntiau. (1998) Fel y gwelir yn yr atodiad gan ddefnyddio'r ffurflenni BWA yr oedd rhaid ystyried; teimladau penodol ynghylch yr achos, pa fath o effaith cafodd y digwyddiad yng nghyd-destun dysgu, beth oedd y pethau positif ynghylch yr achos a'r addysgu a digwyddodd a beth oedd yr atebion posibl i'r achos neu fater yr arsylwyd.

Yn yr achos beirniadol dan sylw, yr oedd Disgybl X yn anfodlon i chwarae rhan yn y dasg ac yr oedd hi'n benderfynol o ddifetha'r dasg i'r disgyblion eraill gan daflu'r offer, peidio â chadw at y rheolau ac yn dangos agwedd negyddol yn gyffredinol tuag at y dasg. Gellir dadlau nad oedd hyn achos diffyg gallu oherwydd yn ei hymgais i ddifetha'r dasg, yr oedd hi'n ymateb i'r cwestiynau pan nad oedd ei thro i ymateb ac yr oedd ei hymatebion gwastad yn gywir. Yn yr astudiaeth hon, ystyriwyd felly bod Disgybl X yn ddisgybl mwy abl a thalentog ac yr oedd angen i herio'r disgybl penodol er mwyn gwneud yn siŵr nad yw'r diflastod a diffyg her yn y gwaith yn achosi problemau ymddygiad fel canlyniad fel yr awgrymwyd gan Wallace a Donnelly (2004).

Wrth adfyfyrio, er mwyn sicrhau nad yw hyn yn digwydd eto, bydd yn effeithiol i athrawon sicrhau bod pob tasg yn cael ei sgaffaldio. Gall athrawon wneud hyn trwy sicrhau bod gan bob tasg lefelau gwahanol yn cynnwys un pwynt dechrau i bawb ond gyda gwaith estynedig i unrhyw ddisgyblion sy'n fwy galluog er mwyn eu herio i ymestyn syniadau a'i gwthio i gyrraedd eu potensial llawn. Mae'n bwysig hefyd i athrawon bod yn ymwybodol o'r gwahanol 'zones' dysgu a amlinellwyd yng ngwaith Allison a Tharby (2015) er mwyn sicrhau bod y disgyblion yn dysgu'n effeithiol. Gall athrawon gwneud hyn trwy ddod i adnabod y disgyblion a'u gallu a sicrhau eu bod yn derbyn y dasg sydd wedi cael ei sgaffaldio mewn ffordd addas

i'w gallu, sy'n golygu nad ydynt yn rhy gyfforddus ond nad yw'r gwaith yn rhy heriol ac yn achosi sefyllfa panig lle na all dysgu effeithiol digwydd. Y bydd hefyd yn syniad da, i baru disgybl X gyda disgybl llai abl yn y dosbarth ac yn gofyn iddynt weithio gyda'i gilydd. Mae hyn yn enghraifft o theori Vygotsky 'The Zone of Proximal Development' sy'n trafod sut y gall defnydd o ddisgybl galluog gynorthwyo dysgu myfyrwyr llai galluog trwy gydweithio. Dywedir 'The zone of proximal development refers to the difference between what a learner can do without help and what he or she can achieve with guidance and encouragement from a skilled partner'. (Mcloed, 2019) Bydd hyn yn lleihau diflastod disgybl X gan ofyn iddi gynorthwyo dysgu disgybl arall yn ogystal ag helpu'r disgybl gallu is datblygu mewn hyder a gallu gan weithio gyda disgybl sy'n fwy abl.

Wrth ystyried yr ail esboniad dros ymddygiad disgybl X a thrafodwyd yn yr astudiaeth hon sef iechyd a lles. Gwelir pa mor bwysig yw ymwybyddiaeth athrawon o sut i gydnabod materion iechyd a lles ond hefyd i wybod sut i ddelio â nhw oherwydd gallent effeithio ar addysg y plentyn mewn ffordd niweidiol. Er mwyn sicrhau bod y disgyblion yn teimlo'n saf yn yr ystafell ddosbarth, mae'n bwysig i athrawon ymarfer adborth adeiladol sy'n helpu'r disgyblion gwybod sut i wella gan osgoi eu cosbi am gamgymeriadau. Mae'n bwysig hefyd i'r athrawon wybod sut i ddelio gyda phroblemau sy'n digwydd y tu allan i'r ystafell ddosbarth, yn achos disgybl X, yr oedd yn amlwg nad oedd hi'n canolbwyntio a dysgu yn effeithiol ond nad oedd unrhyw dystiolaeth i awgrymu problemau iechyd a lles. Oherwydd hynny, fel athrawes mae'n bwysig bod yn wylidwus am unrhyw arwyddion neu symptomau bod rhywbeth yn digwydd y tu allan i'r dosbarth ac os yw'r symptomau yn cael eu gweld, i roi gwybod i'r aelod o staff sy'n gyfrifol am ddiogelu plant yn unol â pholisi diogelu plant yr ysgol. (2019) Mae hefyd yn bwysig i greu awyrgylch yn yr ystafell ddosbarth lle bod y disgyblion yn teimlo eu bod yn gallu rhannu unrhyw beth sy'n eu poeni a gofyn am gefnogaeth.

Mae'n bwysig nodi yn yr achos hwn, arsylwyd dim ond un wers ac nid oedd cyfle i gaffael unrhyw wybodaeth flaenorol am Ddisgybl X neu i adnabod os oedd yr ymddygiad dan sylw yn gyffredin neu eithriad ar gyfer myfyriwr sy'n fel arfer, yn ymddwyn yn dda. Fodd bynnag, mae dal yn bwysig i ystyried achosion fel hyn oherwydd bod meddwl yn feirniadol ac adfyfrio ar ddigwyddiadau yn bwysig i ddatblygiad proffesiynol athrawon. Dywedir bod 'By being proactive in seeking opportunities to develop, a teacher will remain open to the idea that all teaching is an opportunity to learn'. (Jackson, 2019). Wrth ymchwilio'r achos beirniadol, fel athrawes, rwyf wedi dysgu pwysigrwydd awyrgylch yr ystafell ddosbarth ar ddysgu effeithiol yn ogystal ag iechyd a lles y disgyblion. Felly, wrth ymarfer yn broffesiynol

byddaf yn sicrhau bod awyrgylch positif yn fy ystafell gan ganmol gwaith da ond hefyd rhoi adborth adeiladol, nid negyddol. Byddaf hefyd yn sicrhau fy mod i'n hannog awyrgylch a pherthnasau agored lle bod disgyblion yn teimlo'n saff i drafod unrhyw broblemau.

Casgliad

Wrth adlewyrchu, gan ddefnyddio'r dull hon o arsylwi ac adfyfrio, yn ogystal ag adnabod achos beirniadol, yr oedd yn bosib canolbwyntio ar un digwyddiad ond i ystyried nifer o resymau penodol ar gyfer achos y digwyddiad. Mae'r dull hwn yn fuddiol iawn o ran datblygu ymarfer proffesiynol oherwydd bod y dull yn achosi'r athrawon i feddwl yn feirniadol am ddigwyddiadau yn ogystal â chymryd dull mwyaf cyfannol wrth ystyried y rhesymau drostynt. Er enghraifft, wrth ystyried yr astudiaeth dan sylw, gallai'r athrawes ystyried bod ymddygiad drwg ac amharodrwydd i ddysgu oedd yn gyfrifol am yr achos hwn. Fodd bynnag, wrth ddefnyddio'r dull arsylwi ac adfyfrio a defnyddiwyd yn y traethawd hwn, mae rhaid ystyried nifer o resymau yn ogystal â sut i wella ein hymarfer er mwyn datrys unrhyw broblemau sy'n codi yn y dosbarth. Mae'r dull hwn hefyd yn hanfodol i'r datblygiad o'r 5 safon broffesiynol newydd ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth sef; addysgeg effeithiol, arweinyddiaeth, dysgu proffesiynol, arloesi a chydweithredu (Llywodraeth Cymru: 2018) oherwydd bod y dull yn gofyn i'r athrawon fod yn feirniadol o sut y maent yn cyrraedd y safonau hyn yn ogystal â darparu syniadau o sut i wella wrth adfyfrio ar y camau dysgu ac addysgu nesaf.

Llyfryddiaeth

Allison, Shaun a Tharby, Andy. (2015) *Making Every Lesson Count*. Crown House Publishing Limited. Caerdydd.

British Educational Research Association [BERA] (2018) Ethical Guidelines for Educational Research, Pedwerydd argraffiad, Llundain. [ar-lein] ar gael: <https://www.bera.ac.uk/researchers-resources/publications/ethicalguidelines-for-educational-research-2018> (gwelwyd: 12 Medi 2019)

Donaldson, G. (2015) Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad annibynnol o'r cwricwlwm a 'r trefniadau asesu yng Nghymru. [Ar-lein] Ar gael: <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/dyfodol-llwyddiannus.pdf> (gwelwyd: 19 Hydref)

Fletcher-wood, H. (2016) *Ticked Off: Checklist for students, teachers and leaders*. Gibbs, G. (1988) *Learning by Doing: A guide to teaching and learning methods*. Further Education Unit. Oxford: Oxford Polytechnic.
Gilbert, N. (2008) *Researching Social Life* (trydydd argraffiad), Llundain: Sage. <https://www.schoolbag.sg/story/when-family-problems-affect-children-in-school> (gwelwyd: 30 Hydref 2019)

<https://www.simplypsychology.org/Zone-of-Proximal-Development.html> (gwelwyd: 2 Hydref 2019)

Jackson, G. (2019) What is reflective practice? [Ar-lein] ar gael: <https://impact.chartered.college/article/what-is-reflective-practice/> (gwelwyd: 12 Medi 2019)

Jackson, G. (2019) What is reflective practice? [ar-lein] impact.chartered.college. Ar gael: <https://impact.chartered.college/article/what-is-reflective-practice/> (gwelwyd 21 Medi 2019)

Kumar, A. (2014) *Research Methodology: a step-by-step guide for beginners* (pedwaredd argraffiad), Llundain: Sage.

Llywodraeth Cymru. (2018) An introduction to the professional standards for teaching and leadership. [Ar-lein] ar gael: <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/hwb-live-storage/9b/9a/d3/8a/f1354794bb954aa3cbb0f5e3/an-introduction-to-the-professional-standards-for-teaching-and-leadership.pdf> (gwelwyd: 23 Hydref 2019)

Llywodraeth Cymru. (2018) Cyflwyniad i'r safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth. [Ar-lein] ar gael: <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/hwb-live-storage/93/0e/42/c4/445a4e54a43f8b0847afa059/cyflwyniad-ir-safonau-proffesiynol-ar-gyfer-addysgu-ac-arweinyddiaeth-taflen.pdf> (gwelwyd: 26 Hydref 2019)

Llywodraeth Cymru. (2019) Fy Ysgol Leol. [Ar-lein] ar gael: <http://mylocalschool.gov.wales/?lang=cy> (gwelwyd: 22 Medi 2019)

Mcleod, S. (2018) Maslow's Hierarchy of Needs. [Ar-lein] ar gael: <https://www.simplypsychology.org/maslow.html> (gwelwyd: 30 Hydref 2019)

Mcleod, S. (2019) What is the Zone of Proximal Development? [Ar-lein] ar gael:
Nilsen, Barbara. (2016) *Week by Week: Plans for Documenting Children's development*. 7fed argraffiad. Boston: Cengage Learning

OFSTED. (2003) The Most Able Students, an update on progress since 2003. [ar-lein] Ar gael: [https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/408909/The most able students an update on progress since June 2013.pdf](https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/408909/The_most_able_students_an_update_on_progress_since_June_2013.pdf) (gwelwyd: 1 Hydref 2019)

Public Health England. (2014) The link between pupil health and well being and attainment. [Ar-lein] ar gael: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/370686/HT_briefing_layoutvFINALvii.pdf (gwelwyd: 21 Hydref 2019)

Taylor, Wendy. (2012) *Children & Young People's Workforce*. Essex: Pearson Education Limited

Tripp, D. (1998) *Critical Incidents in Teaching*. Hoboken: Taylor & amp.

UNICEF. (2016) The Rights Of Every Child: A Summary of the United Nations Convention of the Rights of a Child. [Ar-lein] Ar gael: https://www.unicef.org.uk/child-rights-partners/wpcontent/uploads/sites/3/2016/08/CRC_summary_leaflet_Child_Rights_Partners_web_final.pdf (gwelwyd: 19 Hydref)

Wallace, B a Donnelly, V (2004). *A Curriculum of Opportunity: Developing potential into performance*. Newark: A B Academic Publishers

Wragg, E. (1999) *An Introduction to Classroom Observation*. Oxford: Routledge.

Yeo, J. (2015) When family problems affect children in school. [Ar-lein] ar gael: <https://www.schoolbag.sg/story/when-family-problems-affect-children-in-school>

Young, J. (2014) *Encouragement in the Classroom: How do I help students stay positive and focused?* Alexandria, VA: ACSD

Atodiadau

Taflenni arsylwi a Ffurflen BWA 1

Atodiad 1



Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Addysg a'r Dyniaethau
Education and Humanities

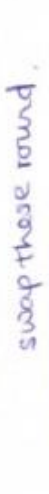
①

* oherwydd yr oedd yr wers
gwrs gyfrwng Gymraeg, arsylwyd
y wers yn Saesneg er mwyn
gwneud y broses yn haws.

OBSERVATION / FIELD NOTES

(Questions adapted from Fletcher Wood (2016))

Date: 02/10/2019		
Lesson details:	> Year 9 set 2 > 10:35am > English > After morning break > Theme - A Christmas Carol and the portrayal of the Cratchit family	> 28 pupils > even boy/girl split
Classroom culture (Are the students focused on learning?)		
> It took a lot of time for the pupils to settle down and stop talking at the beginning of the lesson and to concentrate on learning. > Discussion about an event that took place in another lesson, was clear that something was distracting them. > Continued to discuss what had happened in PE at every opportunity. > When they did settle, the majority were focused on what they were doing, completing the work and asking questions but were still a few children that were distracted and this affected the overall classroom culture.		
Objectives (Is there a clear purpose to the lesson? How do the lesson activities promote that purpose?)		
> Yes, there is a learning objective on the white board to start the lesson and how they were going to do that. L.O: write an extended piece on the portrayal of the Cratchit family		
1 > read the chapter → the teacher explained what they were looking for before reading in order to assist them in the final task. 2 > discuss as a class 3 > write ideas on mindmap → to share ideas before writing to ensure that everyone has some ideas 4 > write extended piece (L.O). → to have a plan before writing.		

 Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant University of Wales Trinity Saint David	Yr Athrofa Addysg a'r Dyniaethau Education and Humanities
swap these round 	Direction (Are the students clear about what they are doing and how to do it well?) 1. Starter task → asking questions about the previous lesson → hands up to answer the questions. 2. Assessing reading ability by asking a couple of pupils to read out loud in front of the class → apparently chooses different each lesson 3. Asking open questions so everyone can show individual ability e.g. extending on answers. 4. Discussing as a class → assessing the understanding of the pupils. Access and challenge (Are all students able to engage in the lesson? Are all students challenged?) > Asked open questions in order to give pupils the opportunity to answer according to their ability. e.g: extend on ideas in detail or offer simple answers. > I think that the access was good especially for people with reading or literacy problems → other people reading out loud so that anyone with reading problems could listen and follow instead of having to read individually. > Good for both auditory, read/write and visual learners. Assessment How does the teacher assess student understanding before, during and after the lesson? How is this used in their teaching? > Everyone was clear and the assessment criteria / success criteria was clear > People were working well and it was clear they knew what they were doing > lot of chatter, didn't want to do task instead of not knowing how I think.

Specifics / Critical Incidents

Are there particular telling moments and examples which it would be helpful to discuss?

> one boy, hand up offering to read 'Sir, Can I read?' - teacher said no to give others an opportunity, the boy was then shouting out and arm wrestling with friends.

> Boy + Girl whispering during the reading, teacher moved to stand by them and they stopped.

> Lot of laughter over the word 'crippie' in the book.

> Girl asking for reassurance 'Sir can you read my work?'

> Conversation had with boy who wasn't working.

me: 'You haven't done much?'

him: 'Yes it's because I'm confused'

me: 'Why don't you ask Sir for help?'

him: 'because then he'll think that I need help'.

↳ What is wrong with asking for help?

↳ Why doesn't he feel able to ask?

Model Beirniad Wedi Adfyfrio (BWA) Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Dyddiad/Date: 02/10/19 -

Digwyddiad critigol (Ffocws)/Critical incident (focus): bachgen, dim moyr gofyn am help.

Profiad/ Experience	
Teimladau/ Feelings Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad? "What are your feelings regarding the experience?"	I thought that it was really sad that child X felt unable / unwilling to ask for help when he needed it. However I feel that this was more down to personal reasons than not feeling that the teacher could help him as the other pupils asked questions freely and they were always answered quickly and effectively.
Cofio a Deall/ Remember and Understand "Allwch chi restru elfennau'r achos yng nghyd-destun y dysgu?" "Can you list the aspects of the incident in the context of learning?"	The teacher set the task of writing about 'the Gratchit family' by using the information they had just read. I noticed that child X was not doing much work. By the time I got to him he had stopped working completely. Conversation as follows: me: you haven't written much. X: it's because I'm confused. me: why don't you ask S.I. for help. X: because then he'll think that I need help. Child X then continued to sit there and not work and become rude when he was asked why not doing it.
Gwerthuso a dadansoddi/ Evaluate and analyse "Beth y gellid ei gadw yr un fath i sicrhau addysgu a dysgu effeithiol yn y dyfodol?" "What could be kept the same to ensure effective teaching and learning in the future?"	It was positive that the teacher noticed he was not doing his work however I think that instead of assuming it was behaviour related it would have been better to offer academic support first as this could maybe have avoided the conflict. I think that it needs to be explored why child X does not feel able to ask for support in the classroom. Is it due to peer pressure or confidence? Afraid of showing lack of understanding or ability. How has this been met in the past.
Casgliadau a chamau gweithredu/ Conclusions and actions "Beth yw eich atebion posibl i'r mater a nodwyd?" "Beth y gellid ei wneud nesaf?" "What are your possible solutions to the issue identified?" "What could be done next?"	A quiet word with pupil X to explore the reasons why the work was not done (after the lesson). An offer to go through what he is finding confusing / offer to ask at any point (inside or outside of the lesson). Assessment ALN? → appropriate support.
Y profiad newydd / Transformed experience	

Taflenni arsylwi a Ffurflen BWA 2**Atodiad 2**

 Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant University of Wales Trinity Saint David	Yr Athrofa Addysg a'r Dyniaethau Education and Humanities	②
OBSERVATION / FIELD NOTES		
(Questions adapted from Fletcher Wood (2016))		
Date: 26/09/19		
Lesson details: Cwrs Cymraeg blwyddyn 9 - Cymraeg aeth caith gyntaf Cymysg o alluoedd tua 27 disgybl (cefnidroedd goahanol o ran caith). Cwrs 3.		
Classroom culture (Are the students focused on learning?) Ydy, y rhan fwyaf yn bendant, athro yn neud yn siŵr bod pawb ar dasg wrth gerdded o gwmpas. Wedi ymweld â phob grŵp o ddisgyblion i gynnig help os oes angen.		
Objectives (Is there a clear purpose to the lesson? How do the lesson activities promote that purpose?) teitl air ar ddechrau'r wers sef cyfieithu, wedi cyflwyno'r nodweddion dan sylw yn y wers ac wedyn gofyn i'r disgyblion edrych am enghreifftiau penodol yn y gwaith → meini prawf llwddiant hefyd ar y burdd.		
Direction (Are the students clear about what they are doing and how to do it well?) Ydy, ar ôl i'r athro osod y dasg sdin lot o gwestiynau o gobl. Wedi roi cymorth i unrhyw unigolion sy angen cymorth mewn ffordd effeithiol. (Cyflym ac yn neud synwyr).		
Access and challenge (Are all students able to engage in the lesson? Are all students challenged?) Pawb yn cael cyfie i feddwl am eu chynnydd ac yn gwybod sut i wella (hero eu hunain), digon o amser i neud y tasgau - dim gormod.		

Atodiad 2.1

 Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant University of Wales Trinity Saint David	Yr Athrofa Addysg a'r Dyniaethau Education and Humanities	
Assessment How does the teacher assess student understanding before, during and after the lesson? How is this used in their teaching?		
> Darn o waith or wers diwethaf, pawb i swapo/cyfrewid llyfrau i fario gwaith eu chyfoedha. > Cyfie i ddisgybuon asesu cynnydd eu hunain ar ôl yon roi tic yn y bocs penodol i ddangos os maer nhw wedi cyrraedd y cam penodol yn eu gwaith → Cyfie hefyd, wrth edrych ar y bocsys i weld lle i fynd nesaf er mwyn gwella eu gwaith. > rhywun yn cael ei dewis, i ddarllen ygwirdd mas - fardomeiser ar y we. > Asesu ffurfiannol yn lle Crynodeol.		
Specifics / Critical Incidents Are there particular telling moments and examples which it would be helpful to discuss?		
Merched a oedd yn absennol gwers diwethaf yn cael cyfie i fynd diws nesaf i dda i fyny gyda'i gwaith (gwahuaethu). Rhai problemau ymddygiad (wedi cael eu hestonio cyn y wers → rhwng merched sy'n rhad ei gilydd, gallu bod yn sŵ).	merch - yn sôn am ddarllen yn uchel o flaen y dosbarth	if it picks me I can't do it, I can't do it!
Merched chwethu, wedi symud un i eistedd ar fwrdd gwahanol strategaeth rheoli ymddygiad... wedi cael gair dai merch mas tu fas.		
un bachgen yn eistedd ar ffwrdd ar ei ben ei hun.		
un wedi codi dwylo i ofyn am bapur.		
Merch yn sôn am newid forms oherwydd Cymraeg. 'cos wait to move forms'		
un bachgen yn siarad i' ffeich ac yn onnog cddi sôn am yr incident → onnog ymddygiad drwg.		

Atodiad 2.2

Ysgol Cymru
Ymddol Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Addysg a'r Dyniaethau
Education and Humanities

Model Beirniad Wedi Adfyfrio (BWA) Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Dyddiad/Date: 26/09/19

Digwyddiad critigol (Ffocws)/Critical incident (focus): Meich yn cwyno am yr offer randomeiso cherwydd gallu 'If it picks me I ain't doing it, I can't do it'.

Profiad/ Experience	
Teimladau/ Feelings Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad? "What are your feelings regarding the experience?"	Yn gyntaf, roeddwn i'n meddwl bod y profiad wedi digwydd oherwydd ymddygiad/agwedd y disgyblion tuag at y fflanc. Fodd bynnag ar ôl arsylwi'r disgybl, yr oedd yn glir i weld pamor anghyfforddus oedd hi. Oherwydd hynny nes i ddechrau poeni am ei hiechyd / ues a thwmlo'n bori i ni - dechrau credu bod diffyg gallu wedi chwsgu'r.
Cofio a Deall/ Remember and Understand "Allwch chi restru elfennau'r achos yng nghyd-destun y dysgu?" "Can you list the aspects of the incident in the context of learning?"	Cafodd y disgyblion amser i ysgrifennu llythyr at rywun gan dychmygu oeddwn nhw'n un o'r cymeiriadau yn y nofel. Ysgrifennodd y disgybl llawer o wauth. Wedyn esboniodd yr athro oedd e'n mynd i ddefnyddio'r Offer hap samplu ei mwyn dewis disgyblion i ddarllen eu gwaith nhw mas. Sylweddolais add y disgybl yn edrych yn anghyfforddus. Ceidais ati ei mwyn gweld beth oedd yn bod a weddodd hi 'If it picks me I ain't doing it, I can't do it'.
Gwerthuso a dadansoddi/ Evaluate and analyse "Beth y gellid ei gadw yr un fath i sicrhau addysgu a dysgu effeithiol yn y dyfodol?" "What could be kept the same to ensure effective teaching and learning in the future?"	• Efallai mae gan y disgybl ADY (dysklesia neu rhywbeth) a nebyn ymwybodol? Efallai mae ganddi broblemau hyder? Rhywbeth cymdeithasol yn mynd ymlaen yn y dosbarth? Yr oedd yn amlog nad oedd y disgybl awyddus i siarad o flaen y dosbarth neu ddarllen y gwaith mas. Efallai tro nesaf, bydd yn syniad da i'r athro cynnig i ddarllen gwaith pobl eraill os nad ydynt yn digon cyfforddus i ddarllen eu gwaith eu hunain? Fodd bynnag yn fy marn i gan ofyn i'r disgyblion darllen eu gwaith mas mae'n ffordd da o arosu'n ffurfiannol ac yn annog y dosbarth i rannu syniadau.
Casgliadau a chamau gweithredu/ Conclusions and actions "Beth yw eich atebion posibl i'r mater a nodwyd?" "Beth y gellid ei wneud nesaf?" "What are your possible solutions to the issue identified?" "What could be done next?"	Trafod y problem gyda'r fferch a gweld os oes problem penodol. Os yw'n problem cymdeithasol efallai trafod sut i ddatrys y problem. Os yw'n problem gallu efallai gofyn amffrawf dysklesia neu drafod y problem gyda staff eraill i weld os yw hyn yn digwydd mewn gwrsi eraill a os oes datrysiad sy'n gweithio. Os yw'n problem hyder, edrych ar stratagemâu i sefdl helpu gyda hynny e.e ymarferddarllen yn uchel mewn grwpiau bach neu broffion bach - ddengys bod hi'n gallu gwneud y gwaith.
Y profiad newydd / Transformed experience	

Atodiad 3**OBSERVATION / FIELD NOTES**

(Questions adapted from Fletcher Wood (2016))

Date: 26/09/19
Lesson details: Cwrs hanes, cyfrwng Gymraeg. Grŵp cymysgedd o alluoedd. Blwyddyn 9, gwrs 4 (ar ôl cinio). Cwrs ar y system cddwydiannol.
Classroom culture (Are the students focused on learning?) Bron pawb yn gwiriondo a lot o wahanol pŵl yn atdo cwestiynau. Pan ddarllen, nes i sylweddoli nad odd pawb yn canolbwyntio - e.e. edrych o gwmpas, siarad (siwbryd) i blant eraill, swnging ar gadarn a yawnig.
Objectives (Is there a clear purpose to the lesson? How do the lesson activities promote that purpose?) Ydy, hyd yn oed does dim sleid ar y bwrdd yn dweud beth oedd yr objectives, odd yn glir beth odd pwnc a nod y wers. Efallai bydd yn siarad da i gyflwyno sut bydd y wybodaeth ar wers yn berthnasol i asesiadau neu wrth fynd ymlaen.
Direction (Are the students clear about what they are doing and how to do it well?) Ydy, mae rhwyddi mynd trwy'r wybodaeth ^{perthnasol} i gyd cyn gosod y clasg. Cwestiwn clir ar y bwrdd iddyn nhw ateb wedi gofyn am unrhyw cwestiynau.
Access and challenge (Are all students able to engage in the lesson? Are all students challenged?) Un bachgen, gofyn lot o gwestiynau cymleth er mwyn cael mwy o wybodaeth ar y wers - efallai uchel mewn gallu - athrawes wedi roi mwy o wybodaeth iddo ar ôl sgaffalio'r wybodaeth i'r disgyblwr eraill. - cwestiwn agor i ateb, gallu sgwennu ateb bach neu hir ac yn Gymraeg neu'n Saesneg er mwyn siwtio eu gallu nhw.

Atodiad 3.1

 Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant University of Wales Trinity Saint David		Yr Athrofa Addysg a'r Dyniaethau Education and Humanities	
Assessment How does the teacher assess student understanding before, during and after the lesson? How is this used in their teaching?			
> tasg adfyfyno a'u y wers diwethaf, dwylo i fyny (cwestiynau) aros amser / oedi cyn dewis rhyw i ymateb > cwestiynau agor a chaledig			
Specifics / Critical Incidents Are there particular telling moments and examples which it would be helpful to discuss?			
> Wrth ddechrau'r wers bach o law level siarad, athrawes wedi rhoi amser i'r disgyblion sefio lawr			
> bachgen yn codi dwylo er mwyn gofyn i fenthyg beuro. Athrawes yn cwestiynu pam.			
> Swbnd (bachgen) 'os wrthyw beth pwysig i deud?'.			
> bachgen, constant disruption (fforddredde ymddygiad odd roi warning ar lefar a bydd y can nes a yw mas o'i ddsbwrth.			
> pâr o fachgen, odd ymddygiad nhw eitha ddwng i ddechrau -fodd bynnag ar ôl arsylwi nhw am tua 5 munud nes i syiweddoli odd un bachgen yn 'distracting' y bachgen all. tapping his back with wylis clip fideo ayyb.			
> merch -> bting nails ac edrych yr anghyfforddus.			
> bachgen cambeharu a wedyr deud bod e ddim yn deall > wrth i'r athrawes lynnig fynd trwy'r peth ar ôl y wers.			

Atodiad 3.2

Model Beirniad Wedi Adfyfyrio (BWA) Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Dyddiad/Date: 26/09/19

Digwyddiad critigol (Ffocws)/Critical incident (focus): Bachgen yn gwrthdymnu bachgen arall, tapio'r cefn a siwbrid.

Profiad/Experience	
Teimladau/Feelings Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad? "What are your feelings regarding the experience?"	Yr oedd yn ddiddorol gweld sut oedd y bachgen yn ticio annog ei ffrind i gambehaio gyda fe a phan oedd y ffrind yn gwneud y gwaith roedd y disgybl yn gwneud unrhyw beth i wrthdymnu fe. Roedd yn anodd nad oedd yr athrawes yn ymwybodol o hyn oherwydd nad hi roi rhybudd lleisiol i'r ddeall. Teimlais son i'r bachgen arall achos roedd e'n behafio a strugllo i wneud y gwaith.
Cofio a Deall/Remember and Understand Allwch chi restru'r agweddau ar y profiad dysgu a oeth yn dda? "Can you list the aspects of the learning experience that went well?" Pa elfennau o'r profiad dysgu oedd yn siomedig? "What were the elements of the learning experience that were disappointing?"	Yr oedd yn da sut mae'r athrawes wedi deall gyda'r ymddygiad dda. Gaws eriaid nhw, roi verbal warnings i'w. Yr oedd yn effeithiol iawn. Fodd bynnag, y ffaith nad oedd yr athrawes yn ymwybodol o'r ffaith roedd dim ond un bachgen yn achosi'r problem wedi golygu bod un bachgen wedi cael warning am wneud dim byd. Hefyd, yr oedd yn siomedig i weld sut gail un disgybl effeithio ar ddysgu /sut mae pobl eraill yn dysgu.
Gwerthuso a dadansoddi/Evaluate and analyse Beth fyddwch chi'n cadw'r un fath i sicrhau dysgu ac addysgu effeithiol yn y dyfodol? "What will you keep the same to ensure effective teaching and learning in the future?" Beth oedd achos yr elfen siomedig bwysig? "What was the cause of the most important disappointing element?"	Byddai'n cadw'r ffordd o reoli ymddygiad yr un, mae'n amlwg bod y ffordd hwn yn gweithio i'r disgyblion dan sylw. Fodd bynnag, rydw i'n meddwl bod angen i'r disgyblion athrawes meddwl am y problemau/beth sy'n achosi'r ymddygiad dda. e.e ydych chi'n Problem ADY? Neu ydych chi'n rhywbeth yn digwydd y tu allan i'r ystafell ddosbarth sy'n achosi diffyg cnoi bwystro yn y gwersi. Ac wedyn ar ôl ffrido mas y rhesym, bydd angen ystyried sut i ddatrys y Problem i wneud yn swi nad ydych chi'n digwydd eto.
Casgliadau a chamau gweithredu/Conclusions and actions Beth yw eich atebion posibl i'r materion siomedig a nodwyd? "What are your possible solutions to the disappointing issues identified?" Beth ydych chi'n mynd i'w wneud nesaf? "What will you do next?"	Yr oedd yn siomedig gweld yr effaith ar y bachgen arall ond heb sylweddolaeth y ddarwys, dim byd yn gallu newid. Os roedd yn broblem ymddygiad, efallai bydd yn syniad da i newid ue mae bachgen yn eistedd o e symud e i eistedd ar ei ben ei hun. Os yw'n problem sy'n dod o rywberth cyndeithasol neu tualian i'r dosbarth bydd yn syniad da i gael trafodaeth gyda'r disgybl er mwyn adnabod y problem a gweithio mas y ffordd gorau o ddatrys y problem. > ADY a se'iad?
Y profiad newydd / Transformed experience > Os yw'r disgyblion ADY, meddwl am strategïau i gefnogi'r dysgu.	

Atodiad 4

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Addysg a'r Dyniaethau
Education and Humanities

14

OBSERVATION / FIELD NOTES

(Questions adapted from Fletcher Wood (2016))

Date: 02/10/2019 25/09/19	
Lesson details: Blwyddyn 7	10:15 am
17 disgybl yn y dosbarth thematig weis = adolygu ffurfiau gorchymyn.	
Classroom culture (Are the students focused on learning?) > disgyblion yn canolbwyntio, bardd i ddysgu'n syth, pawb ar dasg > tasg gychwyn yn berthnasol i'r dasg diwethaf o'r weis diwethaf > cwpl o ddisgyblion ddim yn ateb cwestiynau → dim yn rhoi dwylo fyny, efallai oherwydd eu hylder. > Awyrgylch eithaf positif, pawb yn chwethin gyda'r athrawes	
Objectives (Is there a clear purpose to the lesson? How do the lesson activities promote that purpose?) Ydy, llawer o ddisgyblion wedi gofyn am ysgrifennu'r L.O. yn eu llyfrau → L.O ar y bwrdd i ddechrau sef 'i ymarfer defnyddio ffurfiau gorchymyn → rhestr o dasgau. ↳ Gemau a drio i roi gyfle i'r ddisgyblion ymarfer eu hyngariad a dysgu / ail adrodd y termau allweddol. ↳ gyfle i symud i'r cof fymor hir?	

Atodiad 4.1

 Y Drindod Dewi Sant University of Wales Trinity Saint David	Yr Athrofa Addysg a'r Dyniaethau Education and Humanities
Direction (Are the students clear about what they are doing and how to do it well?) > Rhan fwyaf yn edrych yn hollol glir, espomiadau clir o'r athrawes a 'trial run' cyn chwarae'r gemau. > ddiol yn eitha hawdd i ddeall ond yr oedd yr athro yn dewis disgyblion i sicrhau ynganiad cywir. > meiri prawf llwyddiant ar y burdd → sut i gwblhau'r weis yn llwyddiannus.	
Access and challenge (Are all students able to engage in the lesson? Are all students challenged?) > Eithaf hawdd i gwpl o blentyn osgoi gwneud y drills e-e meino yn hytrach nag dweud y gair yn uchel. > Cwaith grŵp - does dim rhaid i bob disgybl cymryd rhan. > Disgybl x → dim yn cymryd rhan, rollo llygaid, bored? > Dim yn meddwl bod y weis yn ddigon heriol i bawb. ↳ llawer yn gorffen y dasg yn gyflym heb drafferth.	
Assessment How does the teacher assess student understanding before, during and after the lesson? How is this used in their teaching? ↳ tasg gychwyn, gofyn cwestiynau → dwylo i fyny, gwneiddi atebion a dewis ar hap gan y disgyblion a gan yr athrawes. ↳ Gyfle i bawb ateb. ↳ Asesu ynganiad, pawb i wneud e (dweud y gair) gyda'i gilydd ond dewisodd y athrawes disgyblion i ddweud y gair o flaen y dosbarth er mwyn sicrhau bod gall pawb dweud y gair yn gywir. ↳ Cêm, os yw'r disgyblion yn difalu'r/gwybod yr ateb cywir - cadw'r papur → Athrawes yn gallu gweld pwy sy'n neud yn dda.	

Atodiad 4.2

Specifics / Critical Incidents

Are there particular telling moments and examples which it would be helpful to discuss?

- > Athrawes yn adnabod y plant, gofyn os ydyn nhw'n iawn
- > Canmol plant am eu hymddygiad da dros yr ysgol a Phynciau gwahanol
- > Merch → dwylo fyny → gofyn am brymesur.
- > Athrawes yn dod rownd i wneud yn siŵr bod pawb ar dasg → gywiro ynganiad rhai pobl ond gadael eraill?
- > Bachgen, gofyn i fynd i'r tŷ bach → ddim yn gwybod ble eodd y tŷ bach → dim yn hollol gyfforddus yn yr ysgol eto?
- > Merch (disgybl x) camymddwyn yn ystod y dasg grŵp, rhoio llygaid, tafu'r bocs (adnoddau ar y llaw) dinistrio'r profiad i'r grŵp cyfan.


Yr Athrofa
 Addysg a'r Dyniaethau
 Education and Humanities

Model Beirniad Wedi Adfyfrio (BWA) Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Dyddiad/Date: 02/10/19 25/09/19

Digwyddiad critigol (Ffocws)/Critical incident (focus): merch yn camymddwyn yn ystod
 Bachgen sydd ddim eisiau gofyn am help: tazg grŵp.

Profiad/ Experience	
Teimladau/ Feelings Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad? "What are your feelings regarding the experience?"	Rwy'n credu yr oedd y disgybl yn camymddwyn oherwydd diffyg daddordeb yn lle diffyg gallu. Roedd disgybl yn hyderus gyda'i atebion oherwydd yr oedd hi'n gweiddi atebion mas pan oedd tro ei chyfoedion. Awgrymwyd diffyg daddordeb wrth ystyried ei hymagwedd agwedd tuag at y dasg e.e rholio llygaid. Fodd bynnag, mi wnes i deimlo son i'r disgyblion eraill yn y grŵp oherwydd yr oedd yn amlwg eu bod nhw eisiau cymryd rhan a chwarae'r gêm fel gweddill y dosbarth.
Cofio a Deall/ Remember and Understand Allwch chi restru'r agweddau ar y profiad dysgu a oeth yn dda? "Can you list the aspects of the learning experience that went well?" Pa elfennau o'r profiad dysgu oedd yn siomedig? "What were the elements of the learning experience that were disappointing?"	Yn y dasg, yr oedd rhaid i'r disgyblion basio blwch mewn cylch o fewn y grŵp. Yn y fwrch yr oedd nifer o gardiau gyda gwahanol fferfferau ferfau. Amcangyfrifwyd oedd i'r disgyblion basio'r blwch tan diwedd y munisig ac i'r disgybl gyddar blwch i adrodd y gair a y cyrdyn a'r fferff gorchymyn o'r berf. Trwy gydol y dasg nad oedd y disgybl yn canolbwyntio neu gymryd rhan. Roedd hi'n taflu'r blwch, gweiddi ymatebion mas a rholio ei llygaid. Yr oedd yn siomedig i weld disgybl gyda'r gallu ymdwyn fel hyn ac effeithio ar brofiad dysgu eraill.
Gwerthuso a dadansoddi/ Evaluate and analyse Beth fyddwch chi'n codw'r un fath i sicrhau dysgu ac addysgu effeithiol yn y dyfodol? "What will you keep the same to ensure effective teaching and learning in the future?" Beth oedd achos yr elfen siomedig bwysicaf? "What was the cause of the most important disappointing element?"	Yffaiith yr oedd hi'n hyderus gydag ymatebion ac yn gywir yn dangos bod ganddi allu. → gallu defnyddio hyn i helpu eraill yn y dosbarth → MAT? ZPD? Efallai nad oedd y disgybl yn cael ei herio yn ystod y weis → gwaithgaredd hawdd iddi → diflas? Sy'n achosi camymddwyn. Angen rheoli ymddygiad ei mwyn sicrhau nad yw disgyblion eraill y grŵp yn colli mas ar y broses dysgu.

 Yr Athrofa Aldysg a'r Dyniaethau Education and Humanities	
Casgliadau a chamau gweithredu/ <i>Conclusions and actions</i> Beth yw eich atebion posibl i'r materiau siomedig a nodwyd? <i>"What are your possible solutions to the disappointing issues identified?"</i> Beth ydych yn mynd i'w wneud nesaf? <i>"What will you do next?"</i>	Tasgau estynedig i blant gallu uchel? Cwahanu aethu → sgaffaldio? Adnabod y disgyblion MATH? Ystyried rhesymau eraill dras yr ymddygead dor sylw e-e ydy popeth yn iawn adref? ↳ Ydy'r disgybl yn gyfforddus yn y dosbarth?
Y profiad newydd / Transformed experience	